

Sporer gegn Austurríki

Dómur frá 3. febrúar 2011

Mál nr. 35637/03

6. gr. Réttur til réttlátrar málsmeðferðar fyrir dómi

8. gr. Friðhelgi einkalífs og fjölskyldu

14. gr. Bann við mismunum

Börn. Meðferð dómsmáls um forsjá.

1. Málsatvik

Kærandi, Gerald Sporer, er austurrískur ríkisborgari fæddur árið 1976 og býr í Schalchen (Austurríki). Hann eignaðist soninn K í maí árið 2000 með X sem bjó í sama húsi og hann. Kærandi bjó með sambýliskonu sinni og syni þeirra. Á fyrsta ári K skiptu Sporer og X umönnun hans á milli sín og tóku bæði foreldraorlof.

Eftir að X flutti úr húsinu í janúar 2002 höfðaði kærandi dómsmál gegn K og krafðist þess að fá forsjá K þar sem X væri ekki fær um að sjá um barnið. X mótmælti þessu og barnaverndarnefnd gaf það álit að báðir foreldrar væru hæfir um að sjá um barnið. Við meðferð dómsmálsins var ákveðið til bráðabirgða að foreldrar K færu sameiginlega með forsjá hans. Barnasálfræðingur, sem dómstóllinn dómkvaddi að beiðni kæranda gaf það álit að X væri ófær um að sjá um K. Annar sérfræðingur dómkvaddur af dómstólnum komst að gagnstæðri niðurstöðu. Þriðji sérfræðingurinn, sem var dómkvaddur, staðfesti álit númer tvö, og hélt því fram að hagsmunum barnsins yrði ekki stefnt í hættu ef það yrði áfram hjá móður sinni. Kærandi nýtti sér ekki rétt sinn til að leggja fram skriflegar athugasemdir en krafðist þess að sérfræðiálitið yrði rætt við fyrirtöku í réttinum þar sem hann kæmi fram munnlegum athugasemdum.

Í desember 2002, hafnaði dómstóllinn kröfu kæranda um að koma fram munnlegum athugasemdum við sérfræðiálitið svo og kröfum hans um forsjá K. Dómstóllinn vísaði til þess að samkvæmt austurrískum lögum hefði móðir barns, sem fæddist utan hjónabands, fulla forsjá þess nema hagsmunir barnsins væru í hættu. Úrskurðurinn var staðfestur á æðra dómsstigi og í júní 2003 vísaði Hæstiréttur Austurríkis máli kæranda frá. Móðir K hefur enn fulla forsjá K en kærandi hefur umgengnisrétt við hann í samræmi við ákvörðun austurrískra dómstóla.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærandi taldi að brotið hefði verið gegn rétti hans til réttlátrar málsmeðferðar þar sem borið að heimila honum að koma fram munnlegum athugasemdum við síðasta sérfræðiálitið Kærandi hélt því einnig fram að samkvæmt 14. gr. sbr. 8. gr. sáttmálans hefði honum verið mismunað á þeim grundvelli að hann var faðir barns sem fæddist utan hjónabands. Hann hélt því fram að hann hefði fengið aðra málsmeðferð en móðirin, þar sem honum hafi samkvæmt lögum verið ókleift að fá sameiginlega forsjá án hennar samþykkis. Í samanburði við gifta eða fráskilda feður hefði honum verið mismunað þar sem þeir hefðu möguleika á að fá úrskurð um sameiginlega forsjá barns í kjölfar skilnaðar frá móður barnsins.

Niðurstaðan

Um 1. mgr. 6. gr. Dómstóllinn að munnleg málmeðferð hefði tvisvar farið fram í forsjármáli kæranda, eitt til undirbúnings og eitt um efnishlið málsins. Málsmeðferðin hefði gert dómstólnum kleift að meta persónulega báða foreldra og hefðu veitt tækifæri til að ræða hinar ýmsu hliðar málsins. Dómstóllinn féllst á rök austurríska dómstólsins fyrir því að ekki hefði verið þörf fyrir frekari munnlegan málflutning þar sem þriðja sérfræðiálitið hefði verið fullnægjandi og allar staðreyndir og öll lögfræðileg atriði hefðu verið skýr. Engin vísbending væri um að kærandi hefði ekki getað lagt fram frekari gögn ef hann óskaði þess. Undirbúningur þriðja sérfræðiálitsins hefði ekki verið honum óhagstæður þar sem það var byggt á viðtölum og skriflegum athugasemdum frá báðum aðilum. Með

tilliti til þessara aðstæðna komst dómstóllinn að þeirri niðurstöðu að ekki hefði verið brot gegn rétti kæranda samkvæmt 1. mgr. 6. gr. að ræða.

Um 14. gr., sbr. 8. gr. Dómstóllinn tóki fyrst fram að óumdeilt væri milli aðilanna að með sambandið kæranda og sonar hans hefði stofnast „fjölskyldulíf“ í skilningi 8. gr.

Í forsjármáli kæranda voru austurrísku dómstólarnir hins vegnar ekki í stöðu til þess að meta sameiginlegt forræði væri í þágu barnsins, þar sem samkvæmt austurrískri einkamálalöggjöf væri samþykki móður nauðsynlegt til þess og það hafi ekki legið fyrir í þessu máli. Dómstólarnir hefðu heldur ekki verið beðnir um að athuga hvort annað foreldrið væri betur fært en hitt til að fara með forsjá K. Heimild dómstóla var takmörkuð við úrlausn þess hvort velferð K væri í hættu meðan hann væri hjá móður sinni. Kærandi hlaut því aðra meðferð en móðirin, að því er varðaði kröfuna um forsjá þar sem hann var faðir barns sem fæddist utan hjónabands. Á sama tíma hlaut hann samkvæmt lögum aðra meðferð en giftir feður.

Þótt reglur aðildarríkjanna um stöðu feðra barna, sem fæðast utan hjónabands, væru ekki samræmdar giltu þær reglur í meirihluta aðildarríkjanna hagsmunir barnsins skyldu ráða úrslitum ef ágreiningur yrði um forsjá barns og dómstólar leystu úr þeim ágreiningi. Í tilviki kæranda heimiluðu austurrísk lög kæranda ekki að fá úrlausn dómstóla á því hvort sameiginleg forsjá væri barni hans fyrir bestu eða hvort veita skyldi móður eða föður veitt fulla forsjá. Stjórnvöld hefðu ekki fært fram nægileg rök til að réttlæta það af hverju staða kæranda, sem föður K, væri að þessu leyti lakari en stað feðra sem skilið hefðu við barnsmæður sínar.

Með vísan til þessa komst dómstóllinn að þeirri niðurstöðu að brotið hefði verið gegn réttindum kæranda samkvæmt 14. gr., sbr. 8. gr. sáttmálans.

Í samræmi við 41. gr. sáttmálans var austurríska ríkinu gert að greiða kæranda 3,500 evrur í málskostnað. Dómstóllinn komst hins vegar að þeirri niðurstöðu að niðurstaða hans og brot fæli í sér nægilegar miskabætur til kæranda.